

Arbeids- og sosialdepartementet
Pensjonsavdelingen
Postboks 8019 Dep
NO-0030 Oslo

Vår dato 14. juni 2016
Vår referanse 16/011727
Deres dato 3. mai 2016
Deres referanse

Høringsnotat med utkast til endringer i forskrift om reduksjon av uførepensjon fra lovfestet offentlig tjenstepensjonsordning på grunn av inntekt og om etteroppgjør

Vi viser til høringsnotat av 3. mai d.å. angående forslag til endringer i ovennevnte forskrift. Innledningsvis vil vi bemerke at det er sentrale politiske målsettinger å sikre at brukerne forstår regelverket og sine rettigheter, og å øke digitaliseringen av saksbehandling og kommunikasjon med samfunnet. Forslag som innebærer utøvelse av skjønn, økt manuell saksbehandling og behov for komplisert og individuelt tilpasset informasjon, er derfor i utgangspunktet uheldig.

Det er derfor et generelt ønske fra Statens pensjonskasse å ha mest mulig likelydende regler som i folketrygden, ettersom det er krevende å kommunisere at en pensjonist for samme forhold må forholde seg til forskjellige regler. Det er derfor også isolert sett ønskelig å ha få unntaksbestemmelser fra hovedreglene, både av kompleksitets-/forståelseshensyn og fordi det ofte ikke er mulig å digitalisere/automatisere prosessering og kommunikasjonen med pensjonistene.

Uten å formulere noe synspunkt på hvorvidt de av departementet påpekte skjevheter fordrer unntaksbestemmelser, er det Statens pensjonskasses vurdering at alle forslagene høringen omfatter, med ett vesentlig unntak (se punkt 3.1.2) er praktisk gjennomførbare. Det vil imidlertid være svært krevende for pensjonistene å forstå mange av endringene. Videre vil alle etteroppgjørssakene som omfattes av forskriftsendringene måtte håndteres manuelt, og i stor grad på basis av dokumentasjon som må innhentes fra det berørte medlem.

Statens pensjonskasses kommentarer til forslagene må ses i lys av disse overordnede hensynene.

3.1 Unntak fra bestemmelsen om tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon når inntekten utgjør mer enn 80 prosent av samlet inntekt før uførhet

Departementet viser til at 80 prosent-regelen slik forskriftsutkastet definerer den, kan gi urimelige resultater i enkelte situasjoner.

Høringsnotatet punkt 3.1.1 gjelder tilfeller hvor den uføre ikke hadde inntekt i begynnelsen av året, eller hadde inntekt under 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, og senere får så høy inntekt at utbetaling av uførepensjonen stanser.

I slike tilfeller kan Arbeids- og velferdsetaten unnlate å tilbakekreve for mye utbetalt uføretrygd. For de offentlige tjenstepensjonsordningene er utgangspunktet at hele uførepensjonen kreves tilbake.

Statens pensjonskasse viser til tidligere innspill til forskriftene, hvor det er bedt om mest mulig likelydende regler som man har i folketrygden. Vi ser at tilbakekrevingsreglene kan slå hardere ut i tilfeller hvor det er innvilget lav uføregrad i utgangspunktet, da disse har mindre å «gå på» før hele den feilutbetalte uførepensjonen for året skal kreves tilbake. Pensjonisten kan komme i en situasjon hvor folketrygden ikke

krever tilbake for mye utbetalt uføretrygd, mens påslaget fra tjenstepensjonsordningen tilbakekreves etter andre regler, selv om lovreglene i utgangspunktet er like. Dette er prinsipielt uheldig.

Videre vil Statens pensjonskasse bemerke at folketrygdens forskrift benytter uttrykket «begynnelsen av året», mens det her foreslås «tidlig i kalenderåret». Statens pensjonskasse legger til grunn at tidsrommet er ment å være det samme, og i så fall bør folketrygdens uttrykk benyttes.

Forslaget innebærer merarbeid for Statens pensjonskasse. Dersom det i etteroppgjøret viser seg at samlet inntekt har oversteget 80 prosent av inntekt før uførhet, må vi i stedet for å forholde seg til en årsverdi, slik etteroppgjøret egentlig forutsatte, periodisere inntekten på måneder for å finne ut når på året den ble opptjent. Dersom inntekten ikke er opptjent i medlemspliktig stilling, er dette opplysninger Statens pensjonskasse ikke har. Medlemmet må derfor kontaktes og sende inn alle relevante lønnsopplysninger. Dette krever manuell behandling av alle saker.

I punkt 3.1.2 foreslår departementet at tilbakekreving kan unnlates når inntektsoverskridelsen skyldes enkeltstående vakter mv. når dette ikke skyldes varig økt inntektsevne. Herunder foreslås også at dette ikke skal være begrenset til en tilbakekrevingssituasjon, men også når vedkommende melder fra om inntekten i forkant. Vi forstår dette slik at den løpende uførepensjonen ikke skal stanses etter hovedregelen i et slikt tilfelle. I så fall oppstår spørsmål om pensjonsloven § 29 bør endres.

Det ene alternativet som foreslås, er at man på samme måte som under § 6 første ledd kun skal foreta etteroppgjør for de månedene der samlet inntekt er over 80 prosent av samlet inntekt før uførhet, mens det andre alternativet er at tilbakekreving kan unnlates dersom inntekten ikke overstiger en gitt terskel på 0,1 G av inntektsgrensen.

Selv om det andre alternativet isolert sett gir enklere saksbehandling, innebærer det et nytt element i tillegg til forslaget i § 6 første ledd. Dersom sistnevnte endring innføres, foretrekker Statens pensjonskasse klart det første alternativet.

Statens pensjonskasse viser imidlertid til det som er sagt over om administrative konsekvenser av å innføre slike særregler. Vi vil videre bemerke de problemer praktiseringen av regelen om «tilfeldig inntekt» i de tidligere uførereglene førte med seg. De tidligere reglene var skjønnsmessige, og det var mange klagesaker knyttet til regelen. Hvor mange slike enkeltstående vakter, mv. som kan tas før det er tale om varig økt inntektsevne, kan være vanskelig å vurdere. Unntaksreglene som nå er foreslått, kan oppfattes å uthule minstegrensen for uførhet på 20 prosent. Så selv om reglene kan slå hardt ut i enkelte tilfeller, ble den nye minstegrensen besluttet etter grundige vurderinger, og det kan stilles spørsmål ved om den ikke bør virke en tid før man vurderer endringer.

Generelt får disse to forslagene, som begge krever manuell saksbehandling, administrative konsekvenser ved at flere årsværk enn forutsatt vil gå med til saksbehandling av etteroppgjør og kommunikasjoner underveis i prosessen.

3.2 Særlige regler for etteroppgjør når den uføre er død

Statens pensjonskasse støtter forslaget, men viser til at det foreslås en «kan»-regel, mens tilsvarende regel i forskrift om uføretrygd er en «skal»-regel. Reglene bør være like.

3.3 Etteroppgjør når det er klaget over ligningen

Statens pensjonskasse støtter forslaget.

3.4 Endring av inntektsgrensen

Regelen er i dag at det ved start av pensjonen eller ved økning av uføregrad skal fastsettes en inntektsgrense som gjenspeiler medlemmets restinntektsevne etter uførhet. Denne oppjusteres i tråd med grunnbeløpet.

Den foreslåtte endringen innebærer at inntektsgrensen kan fastsettes på nytt i tilfeller der lønnsøkningen i reststillingen er høyere enn reguleringen av grunnbeløpet. Disse sakene må da behandles manuelt hos oss etter at vi har mottatt nødvendig dokumentasjon fra medlemmet på at det ikke er økning i stillingsstørrelsen som er årsak til overskridelsen av inntektsgrensen.

Det vil være svært vanskelig for tjenestepensjonsordningene å verifisere årsaken til lønnsøkningen. Det er videre uheldig med en regel som bare kan praktiseres forutsatt at medlemmet selv kjenner til den.

Forslaget vil innebære behov for endringer i det elektroniske saksbehandlingssystemet, samt større grad av manuell saksbehandling og informasjon. Det er uklart om regelen skal begrenses til tilfeller hvor medlemmet fortsetter i samme stilling som før, eller om unntaket også kan gjelde for personer som skifter jobb. Herunder oppstår også spørsmål om inntektsøkningen må skje i medlemspliktig stilling. Beskrivelsen av forslaget synes å være noe snevrere enn forslaget til forskriftstekst.

Vi vil bemerke at det også vil være nødvendig å endre den fastsatte inntekten før uførhet, da retten til løpende uførepensjon i kombinasjon med inntekt er knyttet til størrelsen på tidligere inntekt (kan ikke overstige 80 prosent).

Samlet sett er det derfor Statens pensjonskasses vurdering at denne regelen i praksis knapt er praktisk, og at den i realiteten åpner opp for at alle med gradert uførhet får en årlig klageadgang på inntektsgrensen.

3.5 Medregning av feriepenger i inntektsgrensen

Statens pensjonskasse støtter forslaget.

3.6 Andre innspill

Statens pensjonskasse viser til at personer som mottar både uførepensjon og AFP, skal ha etteroppgjør i begge ytelser basert på samme inntekt. Det vil være ønskelig at etteroppgjøret for begge ytelsene kunne gjøres på samme tidspunkt. Vi ber derfor departementet vurdere om man kan foreslå regler som hjemler bruk av inntekten som innhentes på grunnlag av etteroppgjøret for uførepensjon også i forbindelse med AFP-etteroppgjøret.

I de tilfellene der de endelige forskriftene som regulerer folketrygden og Statens pensjonskasse fortsatt benytter «skal» og «kan» i ellers like regler, vil Statens pensjonskasse normalt legge til grunn for egen praktisering at man følger samme praksis som i folketrygden.

Nedenfor følger en oppsummering av våre forslag i form av forslag til justering av de forskriftsendringene vi har merknader til (endringer i kursiv):

Ny § 3 b
Bortfaller

§ 5 nytt femte ledd skal lyde:

Dersom pensjonisten døde i samme år som etteroppgjøret gjelder for, *skal det ikke gjennomføres etteroppgjør*. Dersom dødsfallet er senere enn det året etteroppgjøret gjelder for, *skal tilbakekreving unnlates, mens etterbetaling gjennomføres etter de vanlige reglene*.

Ny § 6 skal lyde:

Tilbakekreving av for mye utbetalt uførepensjon kan unnlates for person som ikke har hatt inntekt eller som har hatt inntekt under 80 prosent av samlet inntekt før uførhet i begynnelsen av året, men som deretter begynner i arbeid med en årlig arbeidsinntekt som overstiger 80 prosent av samlet inntekt før uførhet. Det er et vilkår at dette anses som et enkeltstående arbeidsforsøk og ikke gjentas år etter år.

Med vennlig hilsen

Rune H. Kristoffersen
Juridisk direktør

Olaug Kristine Bakke
Seniorrådgiver